

Vildmark i Värmland

UNFORGETTABLE OUTDOOR EXPERIENCES - www.vildmark.se

Äventyr i Sveriges sydligaste vildmark

Nordvärmland är ett umärkt rekreations- och fritidsområde.

Vatten, höga berg och djupa skogar ger oändliga möjligheter till vildmarksupplevelser. Bär, svamp, stugbyar, skidbackar, varg, älg, kanot - är några nyckelord som lockar besökare.

För att ge dig en möjlighet att uppleva detta arrangerar vi på "Vildmark i Värmland" en rad olika vildmarksaktiviteter.

En tiomila timmerflottfärd på Klarälven är en av de aktiviteter vi har att erbjuda i Nordvärmland. Vildmark i Värmlands timmerflottfärder på Klarälven är sedan 2002 ekoturismmärkt med "Naturens Bästa".

Ekoturism - Helt enkelt ett roligare resande.

©Staffan Widstrand

Timmerflotten i mitt hjärta

Att stilla få glida utför Klarälven på flotte och uppleva sin barndoms drömmar. Att få se Värmlands vildmark och Klarälvens små byar från sjösidan.

- Det är ett äventyr och en upplevelse som gör att brådska inte längre existerar.

Vi lägger det sista tredje lagret av stockar på det som ska bli vår flotte. Vi binder dem en och en i sinnrika halvslag kring det andra lagret stockar. Det understa lagret har redan försvunnit under flodens yta, det är vår

köl. Vi surrar en sittstock i vardera flottens båda ändar, en rund reling som känns oväntat trygg att ha som om den garanterade oss total säkerhet inför färden på floden. En av mina kamrater placerar en grill ovanpå det översta

lagret av stockar i vad jag tänker mig är fören men kanske snarare är aktern på flotten. Han tar upp torr björkved ur en säck och i det lätta regndiset sprakar plötsligt en liten eld ombord på flotten.

Jag känner mig som Tom Sawyer

Det är då jag plötsligt återföds. I varje fall föds jag till pojke. Från mina 48 manliga år drar jag i detta ögonblick bort 40 och blir en 8 års grabb som står vid flodens strand och just ska ta steget över till min egenhändigt byggda flotte och det stora äventyret på floden.

Jag inser att det här är vad jag längtat efter. Jag är född vid en flod. Som pojke vaknade jag på morgnarna av ljuset från otaliga små fiskebåtar som hostande och puttrande ångade sig upp för floden till kajen vid fisktorget där de skulle sälja sin last av ål och strömming, torsk och flundra.

Som grabb gnuggade jag rent en fläck på den rimfrostiga fönsterrutan och såg ut över den svarta floden strax nedanför huset där jag föddes och i min fantasi förvandlades jag till en pirat som härjade de fredliga stränderna.

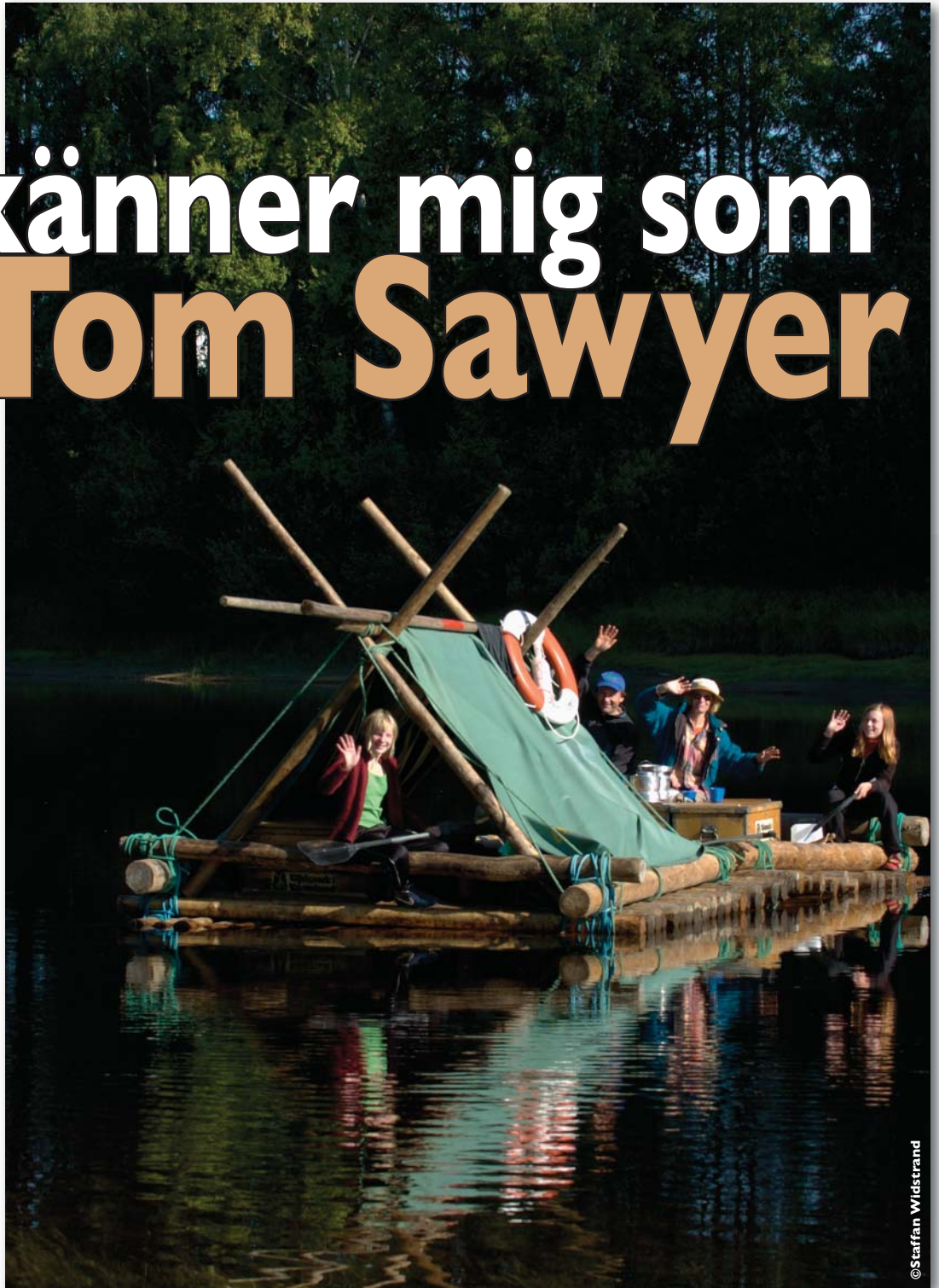
På denna flod blev jag en tidig sommarmorgon godkänd som hopp-i-land-kalle på den vita skärgårdsbåten som hämtade stadens borgerskap och förde dem ut till öarna någon mil söderut längs ån och jag stod i fören och den vita ångbåten var en flotte och jag var Tom Sawyer på väg mot Jacksons ö i Mississippi och jag gav korta kärva order till Huck Finn, Röda Handen och Joe Harper, havets fasa.

FULL FART FRAMÅT: 2 KNOP!

Och nu när vi stöter ut den tunga treskiktade timmerflotten från Klarälvsstranden för tiomilafärden på denna fredliga ström är jag där igen: jag står i fören på min barndoms flod i den lilla svenska småstaden och jag är en 48-årig tunnhårig chefredaktör som återföts till en linhårig grabb som råkar vara Tom Sawyer, Svarte hämnaren på Spanska sjön.

När jag vänder mig om ser jag de andra småpojken, mina sammansvurna: den just pensionerade flottningsschefen,

den 50-årige jägmästaren, den 42-årige konsulten, en 33-åring från något statligt verk och jag kan tydligt se att de bara väntar på att jag ska be dem sätta det storsegel, den märs och det toppsegel vi inte har, lova upp mot vinden som inte blåser och falla ett streck som om vi nu kunde påverka kursen när flotten just tas om hand av strömfåran och äntligen skjuter högsta fart, dvs ganska exakt två saktmodiga knop. Vi hissar en flagga. Flodvattnet skvalpar strax under stövelsulorna. Flotten är lastad med de mogna människors drycker, med en rikedom av

läcker mat, med knivar, rep, paddlar, ett par rejäla störor och tältet vi ska övernatta i vid något strandbryn. Röken från elden sköljer ibland över oss och jag blir plötsligt rädd att indianerna ska upptäcka oss från någon höjd.

VI GLIDER TYST UTFÖR FLODEN

Fem dar tar färden, en av oss måste lämna flotten tidigare på grund av någon meningslös affärsföretning i en meningslöst depraverad huvudstad - vad har han där att göra när äventyret finns just här?

Runt om oss glider timret från avlägsna avverkningar längre upp längs floden, det ska ner till sågverket och massafabriken. Ett gäng scouter i kanoter i regnbågens alla färger anfaller oss som ett stim lekfulla delfiner - vi byter lösenorden med dem på bruten tyska eftersom de råkar komma från Hamburg. En älg vänder i en skogsslutning och försvinner in bakom stammarna. Mark Twain blickar ner på oss från sin himmel. Vi sjunger en sång, Huckleberry Finn - förlåt: flottningschefen - har en vacker bas. Vi höjer våra enkla bågare och blir heta av drycken.

Friden lägrar sig över själarna. Jag förnimmer bara törnarna då vi lätt kolliderar med våta stockar, skvalpet kluckar mot den väl surrade flotten, det kvider i repen och någon säger att det är dags att bilda ett nytt förbund, en fribrytarorganisation, ett politiskt parti som beaktar de nya gamla livsvärdena. Jag tänker att vad jag vill är att bilda ett förbund för barnet inom mig. För så är det: just här medan flotten glider i majestätisk ro och Sverige klättrar i höga brinkar på ömse sidor om mig från en öppen åker, ett litet

rött timmerhus och en präktig gård, just här känner jag att jag alltid burit floden inom mig sen jag var liten. Eller tvärtom.

HIT SKA JAG ÅTERVÄNDA

Floden är det som burit mig och i mitt hjärta har jag hela tiden haft flotten, drömmen om flykten, Jacksons ö, fosterbrödralaget, äventyret. Och jag svär vid ett glas värmlandsk porter: Hit ska jag återvända, här ska jag varje år återfödas till grabb, floden den evigt unga ska förnya mig. Flotten bära mig tillbaka till ursprunget.

Nu stöter den tunga farkosten mot sandbanken. Jag vadar i land, böjd under min rygsäck, torr i mina höga stövlar. En blond kvinna står vid en röd bil och vinkar till mig. Herregud, tänker jag, har jag en kvinna? Är jag så vuxen?

- "Du ser ut som en pojke", säger hon och kysser mig. Jag förstår att hon redan vet min hemlighet att jag har en timmerflotte på en flod i mitt hjärta.

Bertil Torekull

Bertil Torekull var chefredaktör för Svenska Dagbladet och tidigare grundare till Dagens Industri och chefredaktör för Östgöta Correspondenten.

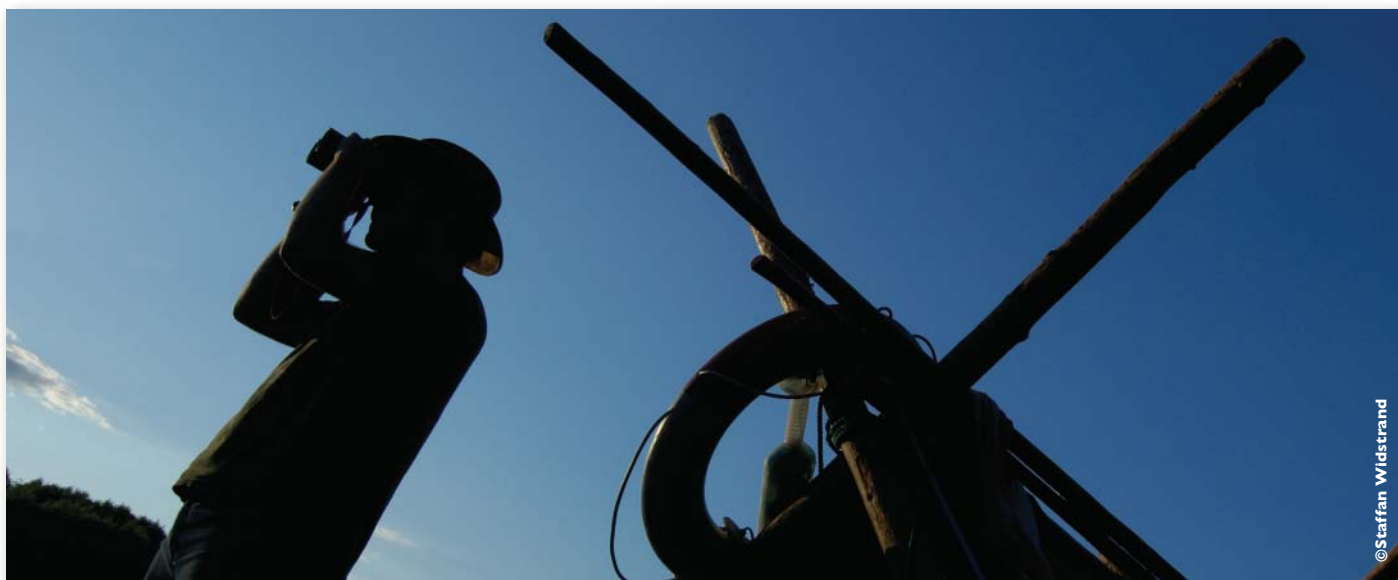
Bertil Torekull var med på jungfruresan med flotten "Pilgrimmen" sommaren 1979 och skrev därefter det poetiska reportaget härintill för att hjälpa projektet på traven.

©Hjpfel/Starck

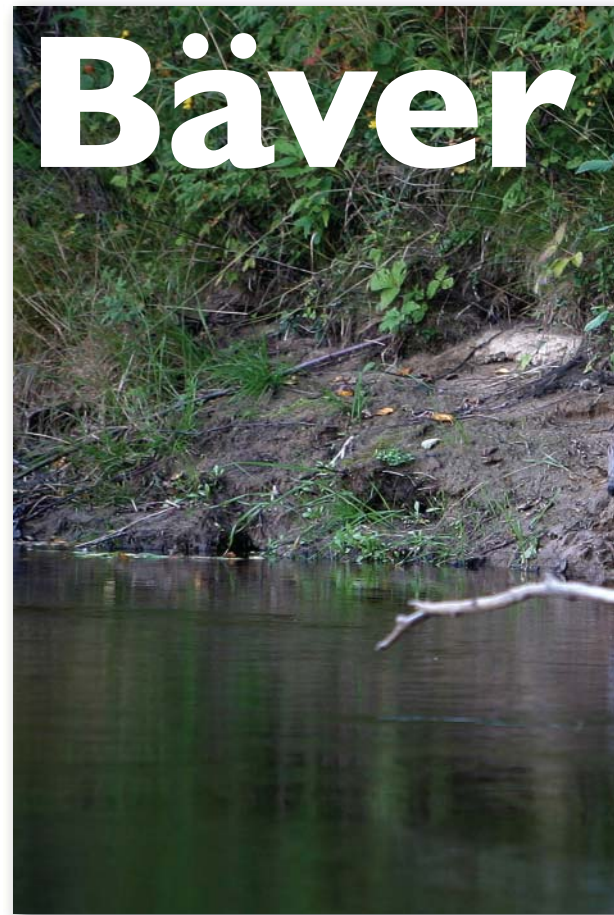

©Staffan Widstrand

©Staffan Widstrand

Bäver

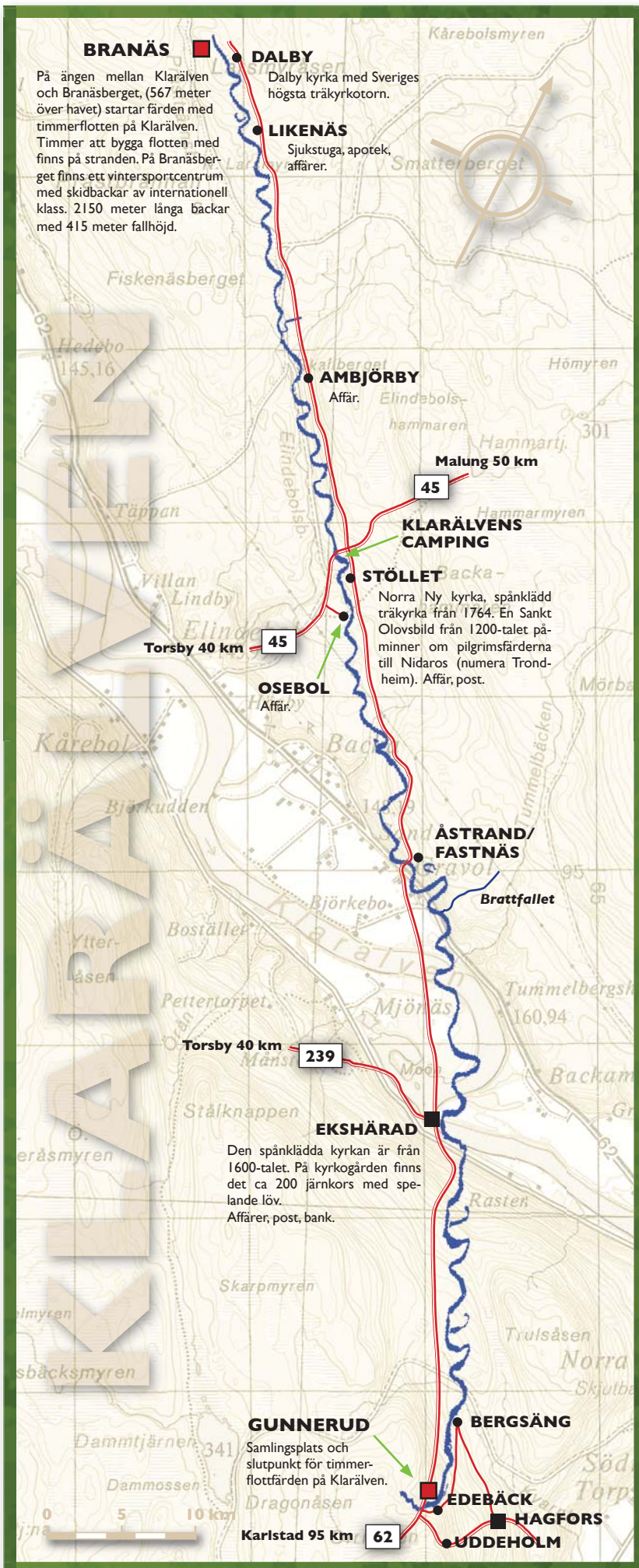

*Den som företar en tur med kan
kan knappast undgå, att förr eller
något som för bara en knapp människoålder sedan
vårt land redan i sin*

Sedan var vi utan bävrat ända till 1922, då några norska bävrat insattes i Bjurälven i Jämtland. I Värmland inplanterades genom Uddeholmsbolagets försorg några par bävrat i omgångar med början 1924 bl a i sjön Stora Ullen öster om Hagfors och även dessa nykomlingar klarade sig fint och förökade sig, så att vi idag har bävrat väl spridd över större delen av landskapet. Inte minst övre delen av Klarälven hyser betydande stammar av bävrat och totalt torde Värmland nu ha några tusen av dessa minst sagt intressanta djur.

De flesta som hör ordet bävrat tänker väl närmast på detta djurs enastående byggnadskonst i form av dammanläggningar, hyddor mm. Många människor har sannolikt sett exempel på denna bävernens "ingenjörsgäva", men avsevärt färre torde ha sett själva "ingenjören" och det är inte att förundra sig över, eftersom bävern normalt är ett mycket skyggt djur, som omedelbart gör sig osynlig vid minsta tecken på fara.

Bävern liknar en jättelik vattensork och han är vår största gnagare och kan bli upp till 90 cm lång vartill kommer den platta fjällklädda svansen om ca 35 cm. Vikten kan uppgå till nära 30 kg. Bakfötterna är försedda med simhud mellan

©Hjpfel/Starck

not eller flotte utefter Klarälven senare komma i kontakt med bäver, men var en omöjlighet, eftersom bävern utrotades i slutet av 1800-talet.

tårna, framfötternas tår är mycket rörliga och kan nästan liknas vid händer. Pälsen är brun och synnerligen tät och hela djuret är sällsynt väl anpassat till ett liv i vatten. Bävern är helt och hållet vegetarian och allt tal om att han tar kräftor eller fisk är felaktigt. Om somrarna äter han med förkärlek olika slags örter förutom löv och kvistar av säl, asp och björk. Vintertid är han helt hänvisad till de senare arterna.

Han är som sagt bunden till vatten och dessutom beroende av att detta vatten har ett visst djup och en stabil nivå. Det är just därför som han i lämpliga bäckar och små åar bygger sina bekanta dammar vid vilka hyddan också placeras så, att ingångshålet mynnar så långt under vattenytan att vinterns isläggning inte kan täppa till mynningen.

Bävern ligger inte i ide som vissa andra djur, utan är i full verksamhet hela vintern. Men eftersom snö och is i de flesta fall omöjliggör för honom att vara aktiv ute, så måste han samla ett matförråd som skall räcka åt hela familjen över en hel vinter. Detta matförråd samlar han ihop under sensommaren och sticker ner grenar av säl, asp, björk i botten på sin damm där han vid behov hämtar upp vad han behöver för sin

timliga välfärd. Klarälvens bävrar bygger mycket sällan några hyddor, utan de gräver i stället in sig i strandbrinkarna och det blir därför svårt för förbifarande kanotister att se var han har sin boning.

I hyddan eller hålan som ofta kan vara mycket rymlig med flera "rum" föder honan i mitten av maj, efter sex veckors dräktighetstid, 1-3 ungar. Hon har då i god tid kört ut hanen och fjolårsungarna, som får kampera någon annanstans tills de nyfödda vuxit till sig. Därefter håller familjen ihop och en "bäverkoloni" kan därför bestå av 5-7 djur, nämligen föräldrarna jämte fjolårsungarna och årets ungar, som alla bor ihop över hela vintern.

När man ser ett riktigt typiskt bävervise med damm, hydda och allt, frestas man onekligen att tro, att man har att göra med ett osedvanligt intelligent djur. Så är emellertid

ingalunda fallet utan all denna byggnadskonst är inbyggd i generna hos bävern, som alltså helt instinktivt utför alla de konstruktioner som man skulle tro vore följden av en högt driven slutledningskonst. Vare hur som helst med det, så är bävern otvivelaktigt ett fantastiskt intressant djur, som vi skall vara glada över att ha fått åter i vår fauna.

Bävern får numera jagas i Värmland. Däremot är bäverns dammar och hyddor fredade, men det är möjligt för en markägare att få speciell licens för fångandet av vissa skadegörande exemplar, vilket bör ge honom en hygglig ersättning för eventuella skador genom att bävern då består honom med såväl en hygglig stek som en varm mössa.

Bo Österlöf

Harr

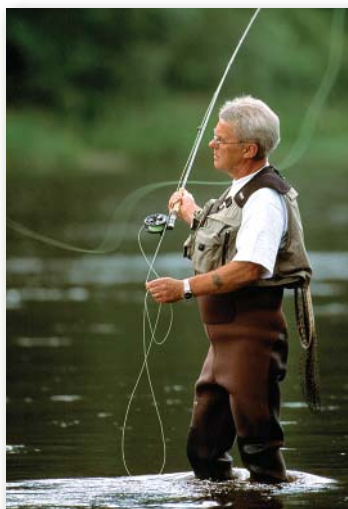
Det är en underbar känsla att få fiska harr i skymningen. Och att sedan direkt kunna laga till en harrgryta på stranden och njuta av den aromatiska fisken i den värmländska sommarmatten.

Vi kom till Klarälven strax efter midsommar från södra Lappland, där vår hemmaälv var fylld till brädden av smältvatten från fjällen och där björklöven just slagit ut. Vid Klarälven mötte en mjuk grön idyll och glittrande vatten. Vid stranden blomnade vildrosor.

Ett besök vid Klarälven hade länge kittlat fantasin. Nu var vi där. Vi följde Pilgrimsleden norrut. Vi kom till Sysslebäck och fick vänlig hjälp på turistkontoret. Löste billiga fiskekort och blev anvisade väg till älven. Sökte oss till en plats där den närmar sig Vingängsjön. Slog upp vårt fjälltält i grönskan nära stranden.

SKYMNINGSFISKE

Det var en fin afton. Medan vi tog igen oss efter resan och innan fisket, kom en främmande person till älven. Stannade, bytte till fiskekläder, drog på vadarbyxor. Vi pratade lite och jag tittade avundsjukt på hans nya spö. Han såg det, log och sa att det är lätt och jobbar fint. Sen vadade han ut till sitt favoritställe, för han hade varit där förut och fiskat.

När det började skymma vakade fisk i lugnvatten vid stranden. Jag vadade ut i älven med flugspö, flytlina och tafs med två våtflugor, sökte fäste med fötterna vid strömmens kant och började

svinga. Snart kom de första signalerna - fisk som nafsade efter flugorna. Bytte läge, förlängde kasten och sökte på så sätt igen dem. Där en harr nafsar står ofta flera. Snart var den första krokad och bärgad och den rätta stämningen började genomsyra kroppen.

Medan skymningen föll och mörkret kom, fiskade jag intensivt i Klarälvens sorlande vatten, harren nafsade och högg, släppte eller krokades och livet var skönt. Inne mot stranden skymtade jag ibland den fiskande kvinna som blivit min kamrat på många vildmarksfärder, hon svängde sitt spö, vevade mjukt och sköljde som vanligt händerna i vattnet efter varje fångad fisk. En knäböjning jag lärt mig att tyda.

SMÖR, BRÖD OCH HARRGRYTA

I mörkret avbröts fisket. Vi samlade torra grenar och gjorde en brasa, rensade fiskarna. Lade dem i tvålitersgrytan, vatten så pass mycket att det täckte dem och så en näve salt. Grytan på elden att koka upp och sedan sjuda sakta en kvart. Sen blev det en harrgryta vid Klarälven. Vi satt på stranden och vid skenet från elden åt vi den färska harren, den ljuvligt aromatiska harren, direkt med fingrarna

till ingenting annat än bröd och smör och vatten. En naturnära festmåltid.

UTRUSTNING

Kanske är det på sin plats med några ord om utrustning för harrfiske. Med flugspö och haspel brukar vi komplettera varann. Men även jag fiskar gärna med haspel. Vad som alltid är viktigt är att spö och rulle balanserar väl mot varann. Personligen föredrar hon toppaktion, medan jag aldrig trivts med såna spön för harrfiske utan vill ha spön som "arbetar ända ner i handtaget". Tack och lov finns numera ett bra urval av bägge sorters spön, så vi slipper gräla om den saken.

Det går utmärkt upppe i norr att fiska harr med haspel eller spinn och våtflugor om man använder kastflöte. Det visade sig att inte heller Klarälvens harren nobbade den anrättningen. Men det finns perioder när harren går djupt och struntar i flugor. Då kan små spinnare av Droppen-typ vara den rätta lösningen. Jag avundas dig nästan om du hinner före till Klarälven!

Gösta Laestander

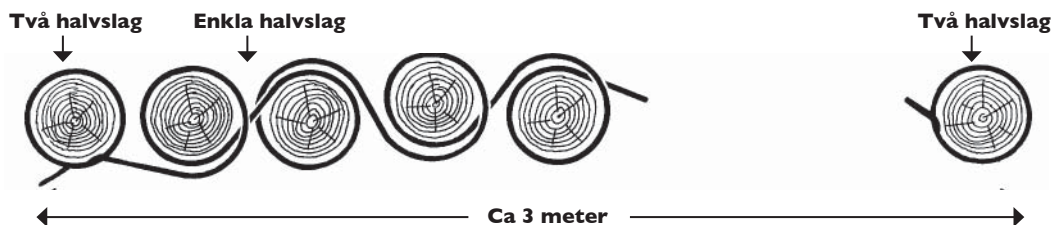

© Hippiel/Starck

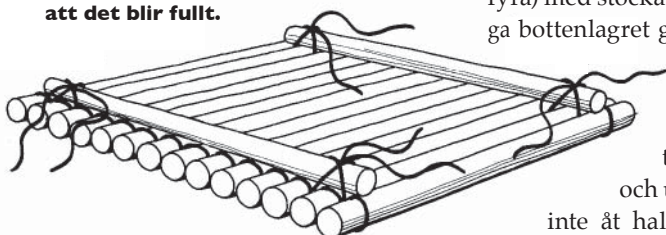
Så här byggs

Timmerflotten

Den typ av timmerflotte som vi använder på Klarälven byggs efter en metod som gör att den är både enkel att bygga och lätt att lösa upp efter färden. Rundvirke av ca 3 meters längd och rep är de enda material som får användas.

Här mellan läggs det andra lagret. Se till att det blir fullt.

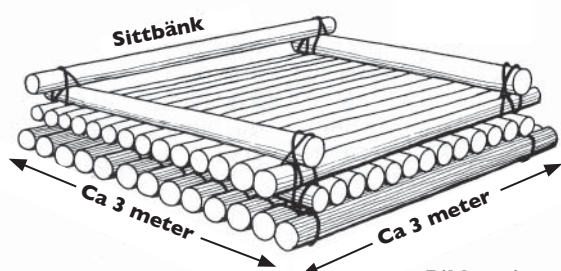

Flotten är uppbyggd av tre lager (ibland fyra) med stockar. Du börjar med att bygga bottenlagret genom att fästa ett rep i vardera änden på en stock (ca 30 cm från änden). Stockarna i bottenlagret bör vara grova och ungefär jämntjocka. Dra inte åt halvslagen för hårt så att flotten blir för styv. Ovanpå bottenlagret binder du fast två något smalare stockar,

som ska ligga tvärs över de andra, ungefär 30 cm från kanten. Mellan de två stockarna lägger du det andra lagret av stockar.

Sedan återstår det övre lagret, där du börjar med två tvärgående stockar, som läggs och surras lika som i det andra lagret. Mellan de stockarna fyller du utrymmet ordentlig med jämntjocka stockar.

Till sist låser du det övre lagret så att stockarna ligger på plats, genom att binda fast två grova stockar tvärs över. Dessa används sedan under flottfärden som sittbänkar.

Bilden visar 1/2 timmerflotte

Du bygger två flottor på vardera 3 x 3 meter, som du sammanfogar med rep, så att de hänger ihop. Totalt blir timmerflotten 3 x 6 meter, dvs 18 m².

©Hjipfel/Starck

©Hjipfel/Starck

Använd inte spik, ståltråd eller liknande när du bygger en timmerflotte. Elda heller inte direkt på timmerstockarna. Virket ska senare användas för papperstillverkning. Spik, sot och skrot förstör pappersmassan fullständigt.

Skräpa inte ner i naturen. Andra vill också njuta av ren natur i Värmland.

Dyk inte med huvudet före om du badar i okända vatten. Det kan finnas hinder under vattenytan som du inte ser.

Bada inte där vattenströmmen är för stark.

Kom ihåg att ta med kamera, kikare, badartiklar, fiskredskap, regnkläder, stövlar, bok om djur och natur, spel.

Knep med Knop

Eftersom flotten sammanfogas med rep och inget annat så gäller det att slå knoparna på rätt sätt. Här duger det inte att bara "knyta knutar". Stockarna är i ständig rörelse och det vore fatalt om rep och stockar glider isär under färden. Här beskrivs de knopar och stek som används för att bygga och hantera flotten.

Enkelt halvslag gör man genom att slå en bukt på repet. Ett halvslag lagt ett helt varv kring en stam e.d. kallas rundtörn.

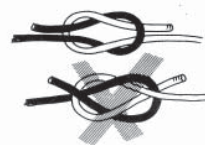

Två halvslag används ofta att göra fast ett rep vid en stam, ring e.d.

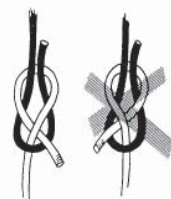

Två halvslag och rundtörn ger en effektiv låsning och är lätt att lossa.

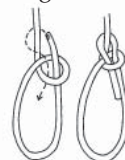
Gör rätt knop för rätt ändamål och som går att lösa upp.

Råbandsknopen är den vanligaste knopen då två rep av samma grovlek skall förenas. En felslagen råbandsknop kallas för käringknop.

Skotsteken användes då två tampar skall förenas, särskilt om den ena tampan är försedd med en ögla eller ring.

Pålsteken användes då man skall ha en stark ögla, som kan läggas över en pollare, stubbe e.d. vid förtöjning av flotten.

UTRUSTNING FÖR TIMMERFLOTTFÄRDEN

I grundutrustningen ingår bl a allt som behövs för att: bygga och manövrera flotten, hålla rent och snyggt efter sig, säkerhetsutrustning, transport från samlingsplatsen i Gunnerud till byggplatsen vid Branäsäng.

För den som önskar finns det också möjlighet att hyra tält, köksutrustning, spritkök, sovsäckar samt att köpa fiskekort och proviant för hela färden.

Kom ihåg

Klarälven fakta om

Klarälven rinner upp kring sjön Femunden i Norge. Denna sjö mottar vatten även från den i Härjedalen belägna sjön Rogen. Femunden är oreglerad och kommer att så förbli inom över-skådlig tid.

Mellan Femunden och riksgränsen går älven till största delen i slakfors. Nivåskillnaden på denna sträcka är ca 360 m. Av denna tillvaratas endast 20 m vid två mindre kraftverk, ett vid Sagnfossen (5 MW) och ett vid Lutufallet (15 MW), belägna 15 resp 2 km uppströms riksgränsen.

Ca 12 km nedströms riksgränsen har älven spär-rats av med en 80 m hög damm som dämmer upp älven så att en 14 km lång sjö har bildats. I anslutning till dammen finns ett kraftverk med en utbyggd effekt av 120 MW (120 000 kW).

Nedströms Höljes flyter älven i slakfors ca 35 km ned till Vingängsjön. Älven är sålunda ännu på denna sträcka outbyggd. Mellan Vingängsjön och Edebäck har älven på en sträcka av ca 110 km ett lugnt serpenterande förlopp, och faller på denna sträcka 10 m. Serpentinerna är väl utbildade, och älven gör 31 krökar åt väster och 32 åt öster. Strömhastigheten på denna sträcka är ca 2 km per timme, beroende på vattenföringen.

Mellan Edebäck och Munkfors är älven utbyggd med sex kraftstationer, åtskilda av älvsträckor som dock ej utgör dämmningsområden. Det nedersta kraftverket ligger vid Forshaga. Sträckan Deje-Vänern var tidigare båtled, men all båttrafik har numera upphört.

Utom uppdamningssjön vid Höljes finns inga större reglerade sjöar i själva huvudälven. Av biflottlederna är Letten, Tåsan och Uvån de som hittills är utbyggda för kraftverksändamål. Vid Letten finns ett pumpkraftverk.

Vattenföringen vid älvens mynning var som maximum (1916) 1 600 m³/sek. En normal vårflod ger 500 m³/sek. Som minimum (1959) har det varit 30 m³/sek. Medelvattenföring är ca 160 m³/sek.

Under en tid efter inlands-isens avsmältning var dalen en lång havsfjord, i vilken tjocka lager av sediment avlagrades. Landhöjningen åstadkom snart att fjorden krymte och dalen torrlades så när som på älven - Klarälven.

Flottningen har bedrivits

i organiserade former från 1830-talet fram till 1991. Under de senaste åren uppgick den årliga flottgodsmängden till omkring 4 milj. st. massavedsbitar. Massaveden barkades på terminaler längs älvens stränder. Ca 95 % av massaveden kom från den norska delen av älven.

Bo Lundén (f.d. flottningssjef på Klarälven)

SÅ HÄR GÅR DET TILL

GUNNERUD Timmerflottfärden börjar med att resenärerna samlas i Gunnerud, ca 95 km norr om Karlstad. Här lämnas utrustningen ut samt information om flottbygge och flottfärd ges. Övernattning i tält vid samlingsplatsen. Flottresenärernas bilar parkeras här. Morgonen därpå ordnar vi transporten upp till byggplatsen vid Branäsäng.

BRANÄSÄNG som ligger ca 100 km norr om Gunnerud är utgångspunkt för flottfärden. Här finns flottens byggnadsmaterial som består av 3-metersstockar. Flottresenärerna bygger själva sin egen timmerflotte efter anvisningar av en instruktör som finns på platsen. När timmerflotten är färdig kan färden på Klarälven börja.

KLARÄLVEN flyter med en hastighet av ca 2 km/tim. Det blir gott om tid att studera djur och natur eller bada och fiska. Övernattning sker i tält på land eller på väl förtöjd flotte. Timmerflottfärden avslutas vid samlingsplatsen i Gunnerud. Där löser man upp timmerflotten och hyrd utrustning återlämnas. Hela arrangemanget tar en vecka. Vi har även 1-dags och 4-dygns turer.